

OPINTO-OPAS 2009 – 2011

**Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala**

Sosiaalialan koulutusohjelma (YAMK) 90 op
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA (YAMK) 90 OP

1. TUTKINTONIMIKE JA TUTKINNON LAAJUUS

Tutkinto

Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusohjelma

Sosiaalialan koulutusohjelma

Tutkintonimike

Sosionomi (ylempi AMK)

Kansainvälisessä käytössä: Master of Social Services

Suuntautuminen

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen

Laajuus

90 op

Koulutuksen kesto

1,5 - 2,5 vuotta, monimuoto-opetuksena 2-4 päivää kuukaudessa.

Sisältö

Syventävät ammattiopinnot, opinnäytetyö ja vapaasti valittavat opinnot

2. SOSIONOMI (YLEMPI AMK)

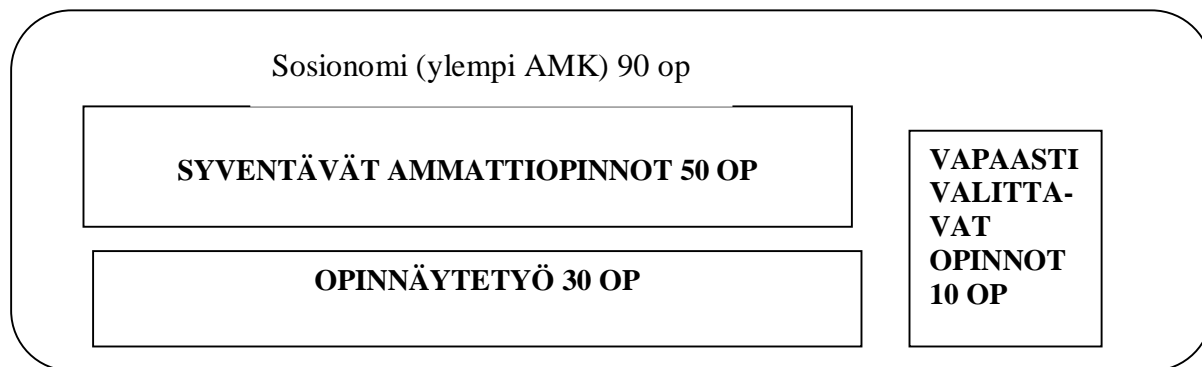
Sosiaalialan ammattikorkeakouluopinnot muodostavat korkeakoulujärjestelmässä yliopiston rinnalla työelämälähtöisesti toimivan osan. Ammattikorkeakoululaki ja -asetus määrittävät sosiaalialan koulutusohjelman tutkintoina ja niiden muodostamana kokonaisuutena. Siihen kuuluvat 210 op laajuinen sosionomi (AMK) tutkinto, sen jälkeinen vähintään kolmen vuoden työkokemus sekä sosionomi (ylempi AMK) tutkinto joka on laajuudeltaan 90 op. Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon vahvuutena on osaaminen, joka syntyy työelämässä (mm. opinnäytetyö) sekä työelämäkokemuksen pohjalta tapahtuvassa opiskelussa (3 vuoden työelämäjakso tutkintojen välillä).

Suomi on mukana Bolognan sopimuksessa, jossa tavoitteena on yhteneväisen eurooppalaisen korkeakoulujärjestelmän luominen vuoteen 2010 mennessä. Samalla kehitetään duaalimallia, jossa ylempään korkeakoulututkinnon voi suorittaa sekä tiedekorkeakoulussa että ammattikorkeakoulussa.

Tutkinto antaa mahdollisuuden jatkaa opintoja lisensiaatti- ja tohtoriopintoihin ulkomailla.

Sosionomi (ylempi AMK) tutkinto antaa työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syvälliset tiedot sosiaalialalta. Tutkinnon suorittanut saa teoreettiset tiedot sosiaalialan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimista varten. Tutkinto luo syvällisen kuvan sosiaalialasta, sen asemasta ja merkityksestä työelämässä ja yhteiskunnassa sekä antaa valmiuden sosiaalialan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn.

Sosionomi (ylempi AMK) osaa soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen ja hänellä on valmius itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön. Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon aikana opiskelijat syventävät teorian soveltamista käytäntöön, analyyttisiä taitoja, projektin johtamisen sekä tutkimus- ja kehitystyön taitoja ja sosiaalisia taitoja. (Asetus ammattikorkeakouluista 423/2003, 7§.)

Vähintään kolmen vuoden työkokemus sosionomi (AMK) -tutkinnon jälkeen

Kuvio1. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinto, 90 op.

Ylemmän korkeakoulututkinnon tuottamat kompetenssit ovat eurooppalaisen standardin EQF taso 7:n mukaiset (2. syklin korkeakoulututkinto). Katso liite 1. EQF on yhteinen eurooppalainen tutkintojen viitekehys, jonka avulla kytketään yhteen eri maiden tutkintojärjestelmiä. Se helpottaa Euroopan eri maiden ja eri koulutusohjelmien tuottamien tutkintojen vertailua ja ymmärtämistä. (Eurooppalainen tutkintojen viitekehys elinikäisen oppimisen edistämiseksi, EQF).

3. OPINTOJEN TARKOITUS

Sosionomi (ylempi AMK) tutkinto antaa laajat ja syvälliset valmiudet sosiaalialan vaativiin asiantuntija, kehittämis- ja johtotehtäviin. Tutkinto syventää ja laajentaa opiskelijan aikaisempaa osaamista ja näkemystä sosiaalialan yhteiskunnallisesta tehtävästä. Tutkinto antaa valmiudet sosiaalialan käytännön tutkivaan kehittämiseen ja arviointiin. Tutkivan, arvioivan ja eettisen työtöteen kautta tutkinnon suorittanut kykenee itsenäiseen, vaativaan asiantuntijatyöhön. Erityisesti hänen kykynsä analysoida sosiaalialan tulevaisuuden haasteita sekä kykynsä johtaa, ohjata, toteuttaa ja arvioida sosiaalialan muutosprosesseja vahvistuvat. Laaja-alaisen pohjan lisäksi sosiaalialan koulutusohjelma sosionomi (ylempi AMK) tuottaa myös erityisosaamista. Tämä toteutuu suuntautumisvaihtoehdoissa ja opinnäytetyössä.

4. KOULUTUSOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT

Suomessa on otettu kantaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman 2007–2011 avulla. Ohjelma luo hallituksen tavoitteet, painopisteet ja käytännön toimet lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Lasten, nuorten ja perheiden politiikkaohjelma jakautuu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat lapsilähtöinen yhteiskunta, hyvinvoiva lapsiperhe ja syrjäytymisen ehkäisy. Politiikkaohjelmaa tukevat eri asiakirjat, kuten Ennaltaehkäisevät palvelut kuntien strategiseksi valinnaksi (2008), Suomen määräämiskäytäntöraportti (2008), YK:n Suomen neljäs määräämiskäytäntöraportti, YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Hallituksen työ nuorten pahoinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi on käynnissä. Suomikin on sitoutunut YK:n jäsenmaana kansainvälisiin ihmisoikeuspäätöksiin.

Keskeiseksi näissä asiakirjoissa on noussut varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän työn merkitys. Lasten osallisuus, vaikuttaminen ja tulla kuulluksi ovat merkityksellisessä asemassa. Myös verkostoitumista ja moniammatillisuutta pidetään tärkeänä. Hallituksen politiikkaohjelma (2007) painottaa valmiuksia kehittää hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota lasten, nuorten ja perheiden asioissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuunnitelma (Kaste-ohjelma) 2008–2011 painottaa lapsuus- ja nuoruusiän hyvinvointia osallisuuden lisäämisellä ja syrjäytymistä vähentämällä. Kaste-ohjelman toimeenpanosuunnitelmissa vuoden 2008 aikana nousi esiin ennaltaehkäisy ja varhain puuttuen näkökulma hyvinvoinnin luomiseksi lasten ja nuorten osalta. Lasten ja nuorten kehitystä ja palveluja parannetaan sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintaympäristöissä sekä kouluelämässä.

5. KOULUTUSOHJELMAN TUOTTAMA ERITYISOSAAMINEN

Koulutusohjelman tuottama osaaminen muodostuu sosionomi (ylempi Amk) tutkinnon yleisestä osaamisesta sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumisvaihtoehtoon liittyvästä erityisosaamisesta. Alla olevassa taulukossa on kuvattu **yleisiä osaamisalueita**.

TAULUKKO 1. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston tuottama yleinen kuvaus Sosiaalialan koulutusohjelman kompetensseista Sosionomi (ylempi AMK)-tutkinnossa.

(<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/Sosiaalialanamkverkosto/>)

Osaamisprofiili	Osaamisalueen kuvaus
Sosiaalialan eettinen osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa analysoida ja arvioida sosiaalialan keskeisiä yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niihin vaikuttavia tekijöitä eettisestä näkökulmasta. Hän osaa yhteiskunnallisesti perustella ja analysoida eettisiä ratkaisuja ja niiden vaikutuksia asiakas-, vaikuttamis-, tutkimus- ja kehittämistyössä.
Asiakastyön ja työmenetelmien osaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa innovatiivisesti ja tulevaisuusorientoituneesti arvioida ja kehittää asiakaslähtöisiä sekä vaikuttavuutta lisääviä sosiaalialan asiakastyön työmenetelmiä, toimintatapoja, -malleja, -prosesseja ja palvelujärjestelyjä. Hän osaa arvioida sekä erilaisten työmenetelmien taustalla olevia teoreettisia lähestymistapoja että hyödyntää niitä kehittäessään uusia asiakastyön työmenetelmiä spesifejä asiakasryhmiä ja -tilanteita varten.

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa arvioida ja kehittää sosiaalipalveluja osana hyvinvointipalvelujärjestelmää sekä asiakastyönprosesseja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja perinteiset sektorirajat ylittäen. Hän osaa analysoida sosiaalipalvelujen taustalla vaikuttavia poliittisia ja taloudellisia tekijöitä. Hän osaa toimia hyvinvointipalvelujärjestelmän ja hallinnon päätöksenteko- ja arviointitehtävissä. Hän osaa käyttää suunnittelu- ja kehittämistyössä hallinnon tietojärjestelmiä sekä tietotekniikkaa hyödyntäviä palvelumuotoja.
Yhteiskunnallinen analyysitaito	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee yhteiskunnan muutoksen kriittisen analyysin ja sosiaalisten vaikutusten ennakoinnin. Hän osaa analysoida ihmisten sosiaalisten toimintaedellytysten muotoutumisen globaaleja muutostrendejä sekä jäsentää ja analysoida sosiaalisten ongelmien ja riskien syitä ja niiden ilmenemismuotoja.
Reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa innovatiivisesti ja tulevaisuusorientoituneesti arvioida ja kehittää itseään johtamisen eri osa-alueilla sekä toimia moniammatillisen työyhteisön esimiehenä ja muutosjohtajana. Hän osaa johtaa ja kehittää yhteistyössä muiden työyhteisön työntekijöiden ja muiden keskeisten yhteistyötahojen kanssa työyhteisönsä toimintaprosesseja ja -rakenteita, taloutta ja resurssien hallintaa, henkilöstön osaamista ja aikaansaannoskykyä, yhteistyösuhteita ja kumppanuuksia sekä asiakastyötä paremman yhteiskunnallisen ja asiakasvaikuttavuuden aikaansaamiseksi.
Yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallisen vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa yhteiskuntatieteellisestä traditiosta käsin kriittisesti analysoida yhteisöllisen ja yhteiskunnallisen toiminnan taustalla olevia arvoja ja intressejä Hän osaa käyttää, soveltaa ja kehittää osallistavia, aktivoivia ja valtaistavia menetelmiä erilaisten asiakasryhmien ja yhteisöjen kanssa työskennellessään sekä työtä kehittäessään. Hän osaa teoreettis-metodologisesti analysoida epätasa-arvoa tuottavia rakenteita ja hallitsee menetelmiä niiden purkamiseksi.
Tutkimus- ja kehittämisaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa analysoida ja arvioida sosiaalialan kehittämisprosesseja ja niiden lähtökohdista olevia intressejä erityisesti yhteiskuntatieteellisestä traditiosta käsin. Hän osaa systemaattisesti analysoida ja reflektoida käytännön kehittämistoiminnassa syntyneitä kokemustietoja. Hän osaa uudistaa sosiaalialan käytäntöjä dialogisesti ja toimijoita osallistavasti sekä systemaattista tiedontuotantoa kehittämistoiminnassaan hyödyntäen.

Suuntautumisvaihtoehdon tuottama erityinen osaaminen on kuvattu seuraavassa opiskelijan osaamistavoiteina.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisen suuntautumisvaihtoehdon suorittanut opiskelija

- tutkii ja kehittää sosiaalialan asiantuntijuuttaan lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä
- tarkastelee sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja eriarvoisuuden kysymyksiä sekä kehittää eettistä osaamistaan
- seuraa lasten ja nuorten hyvinvointia, ennakoii siihen liittyviä syrjäytymisuhkia ja vaikuttaa ammatillisesti eri tasoilla lapsuutta ja nuoruutta suojellen
- osaa luoda tilannekohtaisesti edellytyksiä dialogisuudelle
- vaikuttaa varhain lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin (varhainen vastuunotto)
- toimii haavoittavissa olosuhteissa olevan lapsen, nuoren ja perheen kanssa tietoisena työnsä teoreettisista lähtökohdista
- reflektoi lapsilähtöisyyden ja osallisuuden käsitteitä ja toimintatapoja
- kehittää lapsen ja nuoren osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista
- työskentelee yhteistyössä eri ammattialojen ja organisaatioiden rajapinnoilla

6. PEDAGOGISET LÄHTÖKOHDAT

Oppimisenäkemys

Koulutusohjelman pedagogisena lähestymistapana painottuu sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys. Oppimisen ajatellaan rakentuvan kullakin oppijalla jo olemassa olevan tiedon, työssä hankitun asiantuntijuuden ja elämäkokemuksen

pohjalle. Sosiokonstruktivisessa ajattelussa korostetaan oppimisen sosiaalista luonnetta; tieto ja tietäminen rakentuvat ja tuotetaan yksilöiden välisessä vuorovaikutuksessa. Tietoa ei siis voi sellaisenaan siirtää vaan yksilö ja häntä ympäröivä sosiaalinen yhteisö rakentavat tietoa ja tietämistä yhdessä. Oppiminen on sosiaalinen ilmiö ja tapahtuma, jossa dialogilla on keskeinen rooli. Opetuskäytännöissä korostetaan keskustelujen merkitystä. Läsnaolijoiden esitellessä ajatuksia toisilleen, he samalla prosessoivat niitä ja muodostavat omaa ja toisten todellisuutta. Ryhmäkeskustelujen tavoitteena on rohkaista opiskelijoita kriittiseen tiedon tarkasteluun ja reflektiiviseen ajatteluun. Reflektiolla tarkoitetaan ajatteluprosessia, jossa yksilö aktiivisesti tarkastelee sekä omaa ammatillista osaamistaan että yleisemmällä tasolla sosiaalialan asiantuntijuuden ja auttamisen perusteita. Tutkiva ja pohtiva reflektiivinen ajattelu syventää uuden oppimista ja vanhojen toimintatapojen ymmärtämistä. Se on ammatillisen kehittymisen edellytys. Sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys korostaa oppijan omaa aktiivisuutta oppimisprosessissa. Opetusmenetelmällisinä ratkaisuinä painottuvat yhteistoiminnallinen oppiminen, ryhmätilanteet ja erilaiset vuorovaikutusta hyödyntävät toimintatavat.

Oppiminen on tavoitteellista, tilannesidonnaista ja vuorovaikutuksellista toimintaa. Tämä edellyttää omien tavoitteiden ja päämäärien tunnistamista. Opetussuunnitelma määrittelee oppimisen kehykset ja opetussuunnitelman osaamistavoitteet suuntaavat oppimista. Koulutuksen aikana konkretisoidaan opetussuunnitelman osaamistavoitteiden ja opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden pohjalta kunkin opintojakson yksilölliset tavoitteet.

Oppijalähtöisyys

Oppiminen nähdään aktiivisena, kokeilevana ja kehittäväna toimintana. Koulutuksessa vahvistetaan oppijoiden oman toiminnan reflektointia ja tuetaan yksilötasolla tapahtuvaa oppimista, oman toiminnan kehittämistä ja arviointia. Osallistuuessaan yhteiseen oppimisprosessiin opiskelija vastaa myös muiden oppimisesta. Sosiokonstruktivistisessa ajattelussa opettaja on oppimisen mahdollistaja. Suunnitelmallisesti etenevän oppimisprosessin aikana opettaja toimii opiskelijan tukena ja ohjaajana. Opetus on prosessimaista, aikaisempaa asiantuntijuutta syventävää. Opetuksessa hyödynnetään oppijoiden työelämän tuntemusta ja tuetaan positiivisten oppimiskokemuksien syntymistä.

Monimuoto-opiskelu

Koulutus toteutetaan monimuoto-opiskeluna. Monimuoto-opiskelulla tarkoitetaan lähiopiskelun, etäopiskelun ja ohjauksen sekä itsenäisen opiskelun yhdistämistä. Opetusmenetelmällisinä ratkaisuinä hyödynnetään itsenäistä opiskelua, verkko-opetusta, seminaari- ja pienryhmätyöskentelyä. Ryhmät tapaavat myös lähijaksojen välillä, tutustuvat toinen toistensa työympäristöihin ja asiantuntijuuksiin sekä työstävät lähijaksoilla annettuja oppimistehtäviä. Opiskelu toteutuu yksilöllisen ja yhteisöllisen oppimisen vuoropuheluna. Koulutus koostuu yhteisistä lähikoulutuspäivistä (2-4 pv/kk) sisältäen asiantuntijaluentoja, pienryhmä- ja yksilötyöskentelyä, vertaistyöskentelyä sekä yksilö- ja ryhmäohjausta. Opinnäytetyötä toteuttaessaan opiskelijan oletetaan saavan ohjausta myös hankkeen toteuttamispaikassa.

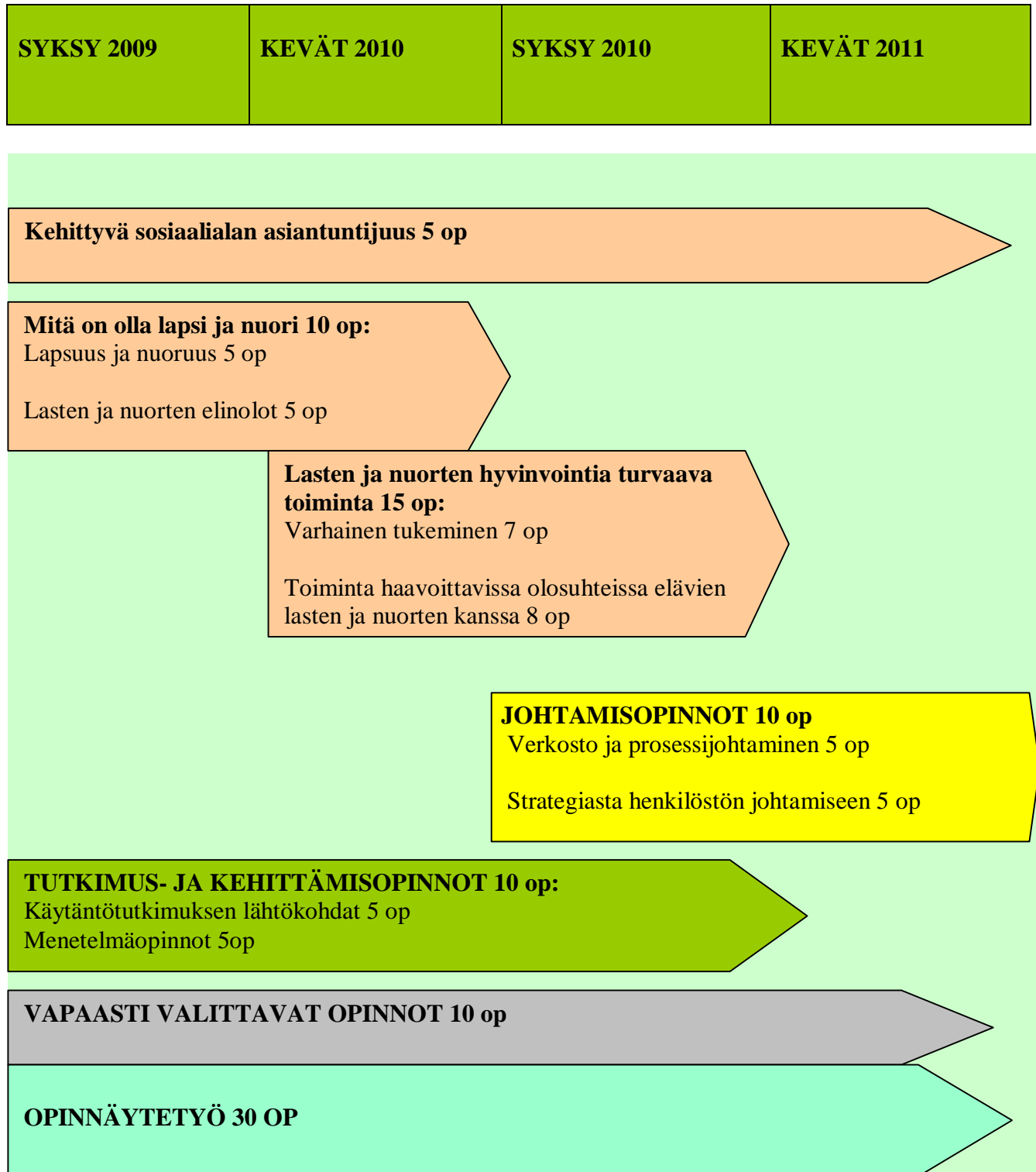
Henkilökohtainen oppimissuunnitelma

Opiskelija laatii opintojen alkuvaiheessa henkilökohtaisen oppimissuunnitelman (HOPS), jonka avulla hän yhdistää aiemmin hankittua osaamistaan opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin. HOPSia tarkennetaan opintojen edetessä. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa toteutuu Lahden ammattikorkeakoulun käytänteiden mukaisesti. Hyväksi lukemisen lähtökohtana on opintojakson tavoitteita vastaava osaaminen. Opinnoissa hyväksi luetaan ylempään korkeakoulututkintoon tähtäviä korkeakouluopintoja tai vastaavia lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseen liittyviä sosiaalialan opintoja. Eri opintojaksoilla on nimetyt opettajat, jotka vastaavat kyseisen opintojakson hyväksi lukemisista.

7. OPINTOJEN RAKENNE

Opinnot	Suoritusvuosi				90
	1		2		
SYVENTÄVÄT AMMATTIOPINNOT	50 op				50
Moduuli 1					5
KEHITTYVÄ SOSIAALIALAN ASiantuntijuus					
08KSA Kehittyvä sosiaalialan asiantuntijuus	1	1	1	2	
Moduuli 2					10
MITÄ ON OLLA LAPSI JA NUORI?					
08LN Lapsuus ja nuoruus	5				
08LANUEL Lasten ja nuorten elinolot	5				
Moduuli 3					15
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA TURVAAVA TOIMINTA					
08VATU Varhainen tukeminen		4	3		
08TOHA Toiminta haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten kanssa		4	4		
Moduuli 4					10
JOHTAMISOPINNOT					
08VEPRO Verkosto- ja prosessijohtaminen			5		
08STRAHE Strategiasta henkilöstön johtamiseen				5	
Moduuli 5					10
TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT					
08KÄTU Käytäntötutkimuksen lähtökohdat	5				
08MENETELMÄ Menetelmäopinnot		5			
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	10 op				10
OPINNÄYTETYÖ	30 op				30
KOKO TUTKINTO	90 op				

8. OPINTOJEN ETENEMINEN

9. OPINTOJAKSOKUVAUKSET

Moduuli 1 KEHITTYVÄ SOSIAALIALAN ASIANTUNTIJUUS 5 OP

08KSA KEHITTYVÄ SOSIAALIALAN ASIANTUNTIJUUS 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa määritellä omaa asiantuntijuuttaan ja osaamisensa kehittämistarpeita sekä ohjaa tavoitteellisesti omaa oppimisprosessiaan
- osaa monipuolisesti ja systemaattisesti arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä työkäytäntöjään sosiaalialan asiantuntijana moniammatillisen työyhteisön ja verkostojen jäsenenä
- tunnistaa ja tiedostaa sosiaalialan keskeiset eettiset kysymykset, syventää oman alansa arvoperustaa ja vahvistaa eettistä osaamistaan asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä asiakas- vaikuttamis-, tutkimus- ja kehittämistyössä
- analysoi ja perustelee omaa sosiaalialan asiantuntijuuttaan ja sen merkitystä rajapinnoilla työskenneltäessä

Sisältö

- koulutuksen tavoitteet ja sisällöt (opetussuunnitelma)
- opiskelumuodot ja -menetelmät, verkko-oppimisympäristö, tiedonhankinta
- sosiaalialan asiantuntijuus
- eettiset kysymykset

Suoritustapa ja arviointi

Tutorointi, HOPS- ja pienryhmäkeskustelut, lähiopetus, case-työskentely, portfolio ja muu itsenäinen työskentely

Arviointi

hyväksytty-täydennettävä-hylätty

Opiskelumateriaali

Hakkarainen, K. & Palonen, T. & Paavola, S. 2002. Kolme näkökulmaa asiantuntijuuden tutkimiseen. Helsinki: Psykologia 37 (6), 448–464.

Healy, K. 2000. Social Work Practices. Contemporary Perspectives on Change. Sage. Lontoo & New York. .Knorth, E.

J. & Van den Bergh, P. M. & Verheij F. (toim.) 2002. Professionalization and Participation in Child and Youth Care.

Ashgate. Alhershott.Laitinen, M. & Hurtig, J. (toim.) 2002. Pahan kosketus. Ihmissyyden ja auttamistyön varjojen jäljillä.

PS-kustannus. Keuruu.Toom, A., Onnismaa, J. & Kajanto, J. 2008. Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista ja taitavuutta.

Aikuiskasvatuksen 47. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

Moduuli 2 MITÄ ON OLLA LAPSI JA NUORI 10 OP

08LN LAPSUUS JA NUORUUS 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- analysoi omaa lapsikäsitystään, näkemystään nuoruudesta ja perheestä
- ymmärtää lapsen ja nuoren kehitykseen ja kasvuun vaikuttavia tekijöitä
- etsii lasten tapaa hahmottaa asioita sekä ymmärrystä nuorten kokemusmaailmaan
- osaa kriittisesti tarkastella uusinta tutkimustietoa ja soveltaa sitä lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä ja oman asiantuntijuuden rakentamisessa
- osaa asiantuntijana kehittää lapsilähtöisiä toimintamalleja

Sisältö

- lapsuus ja nuoruus yhteiskunnallisena ja kulttuurisena ilmiönä
- lapsuuden ja nuoruuden instituutiot
- lapsen ja nuoren kehitys ja kasvu
- lapsilähtöisyys, lapsen ja nuoren osallisuus

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, oppimistehtävät, seminaarityöskentely

Arviointi: hylätty, 1-5

Opiskelumateriaali

Alanen, L. & Karila, K. (toim.) 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Vastapaino. Tampere. (ilmestyy maaliskuussa)

Bäck-Wicklund, M. & Johansson, T. (toim.) 2003. Nätverksfamiljen. Natur och Kultur. Tukholma

Forsberg, H. & Nätkin, R.(toim.) 2003. Perhe murroksessa: Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus. Helsinki.

Lahikainen, A-R., Punamäki, R-L. & Tamminen, T. (toim.) 2008. Kulttuuri lapsen kasvattajana. WSOY. Helsinki.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys.

WSOY. Helsinki.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

08LANUEL LASTEN JA NUORTEN ELINOLOT 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- muodostaa ymmärryksen siitä, missä ja miten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi ensisijaisesti syntyy
- soveltaa lasten ja nuorten hyvinvointia ja elinoloja koskevaa uusinta kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa omassa ammatillisessa toiminnassaan
- ymmärtää monikulttuurisuuteen ja eri vähemmistöihin kuuluvien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin liittyviä näkökulmia
- syventää tietopohjaa lasten ja nuorten elinoloista päätöksenteon pohjaksi lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavan työn ennakoinnissa, arvioinnissa ja seurannassa
- rakentaa hyvinvointia lasten ja nuorten näkökulmasta käsin

Sisältö

- ajankohtaiset tutkimukset lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista ja elinoloista monikulttuurisuus
- marginalisaatiokysymykset sekä kysymys toiseudesta
- lasten ja nuorten näkemykset hyvinvoinnistaan

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, seminaarityöskentely

Arviointi: hylätty, 1-5

Opiskelumateriaali

Järventie, I. & Sauli, H. 2001. Eriarvoinen lapsuus. WSOY. Helsinki.

Suomalainen lapsi 2007. Tilastokeskus, Stakes. Helsinki.

Lämsä, A-N. (toim.) 2009. Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Suurpää, L. 2009. Nuoria koskeva syrjäytymistieto: avauksia tietämisen politiikkaan. Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisusarja. (julkaistaan huhtikuussa)

Valkonen, L. 2006. Millainen on hyvä äiti tai isä. Viides- ja kuudesluokkalaisten lasten vanhemmuuskäsitykset. Jyväskylä Studies in Education, Psykology and Social Research. 286. Jyväskylä.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

Moduuli 3 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA TURVAAVA TOIMINTA 15 OP

08VATU VARHAINEN TUKEMINEN 7 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää varhaisen vastuunoton ja ennaltaehkäisevän työn merkityksen
- tunnistaa riittävän varhain lasten, nuorten ja perheiden syrjäytymisuhkia, ongelmia ja tarjota varhaista tukea
- osaa rakentaa lapsen, nuoren ja perheen ympärille hyvinvointia edistävän verkoston
- toimii moniammatillisissa verkostoissa erilaisilla rajapinnoilla ja kehittää yhteistyötä

Sisältö

- arkisuuntautunut toiminta
- ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tukemisen työmuodot
- lapsen ja nuoren osallisuuden vahvistaminen
- lapsipoliittinen vaikuttaminen

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, seminaarityöskentely

Arviointi: hylätty, 1-5

Opiskelumateriaali

Harrikari, T. 2008. Riskillä merkityt: lapset ja nuoret huolen ja puuttumisen politiikassa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 87. Helsinki.

Holland, S. & O'Neill, S. 2006. "We had to be there to make sure it was what we wanted". Enabling children's participation in family decision-making through the family group conference. *Childhood* 13(1), 91-111.

Huuhtanen, K. 2007. Kun huoli herää. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Remsu, N. & Törrönen, M.(toim.) 2007. Varhainen vastuunotto. Helsinki.

Oranen, M. 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 7. Helsinki.

Tilus, P. 2004. Huolehtivan koulun haaste. PS-Kustannus. Jyväskylä.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

08TOHA TOIMINTA HAAVOITTAVISSA OLOSUHTEISSA ELÄVIEN LASTEN JA NUORTEN KANSSA 8 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa toimia sektoreita ylittävässä työympäristössä syrjäytymisvaarassa ja haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten sekä heidän elinolojensa tukemiseksi
- osaa soveltaa syrjäytymiseen ja marginalisaatioon liittyvää uusinta tutkimustietoa lasten ja nuorten hyvinvointia turvaavassa työssä
- syventää valmiuksiaan työskennellä lapsilähtöisesti sekä lapsen ja nuoren osallisuutta tukien

Sisältö

- haavoittavissa olosuhteissa elävien lasten ja nuorten tukeminen
- lasten oikeudet ja osallisuus haavoittavissa olosuhteissa
- lapsipoliittinen vaikuttaminen
- vaihtoehtoisina aihealueina: lastensuojelu, sosiaalinen nuorisotyö, erityispedagoginen työ, yhteisölliset työmuodot

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, essee, pienryhmätyöskentely, kirjatentti.

Arviointi: hylätty, 1-5.

Opiskelumateriaali

Buckley, H. 2003. Child Protection Work. Beyond the Rhetoric. Jessica Kingsley Publishers.

Lontoo & Philadelphia.

Forsberg, H. & Ritala-Koskinen, A. & Törrönen, M. (toim.) 2006. Lapset ja sosiaalityö. Kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. PS-kustannus. Jyväskylä.

Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.) 2006. Nuorisorikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Helsinki.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

Moduuli 4 JOHTAMISOPINNOT 10 OP

08VEPRO VERKOSTO- JA PROSESSIJOHTAMINEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää verkostojen ja verkostojen johtamisen merkityksen sosiaalialan asiakastyössä
- opiskelija osaa luoda tavoitteita moniammatilliselle verkostoyhteistyölle, toimia aktiivisena verkoston jäsenenä ja arvioida verkoston toimintaa asiakaslähtöisesti
- opiskelija tunnistaa ja osaa kuvata sosiaalialan asiakastyössä tarvittavia prosesseja ja osaa hyödyntää prosessijohtamisen menetelmiä

Sisältö

- verkostot asiakastyössä
- verkoston vuorovaikutus ja johtaminen
- prosessit ja prosessijohtaminen

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen luento-, verkko- ja seminaariopetukseen ja kirjallisuuden suorittaminen. Arviointi asteikolla 1 – 5.

Opiskelumateriaali

Virtanen, P. & Wennberg, M. 2007. Prosessijohtaminen julkishallinnossa. Edita, Helsinki.

Muu opintojakson alussa ilmoitettava materiaali.

08STRAHE STRATEGIASTA HENKILÖSTÖN JOHTAMISEEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää strategisen ajattelun merkityksen toiminnan kehittämisessä
- hallitsee strategisen johtamisen peruskäsitteet ja strategisen suunnitteluprosessin vaiheet
- kykenee osallistumaan yksikötason strategiseen suunnitteluun
- ymmärtää henkilöstön johtamisen merkityksen organisaation tavoitteiden toteutuksessa
- hallitsee strategisen henkilöstöjohtamisen perusteet ja kykenee luomaan itselleen strategian mukaisia osaamisen kehittämistavoitteita

Sisältö

- strateginen ajattelu

- strateginen johtaminen organisaation eri tasoilla
- strateginen henkilöstöjohtaminen
- henkilöstöjohtaminen ja työyhteisön kehittäminen
- osaamisen arviointi
- yhteisöllisyys ja työyhteisön sosiaalinen toimivuus henkilöstöjohtamisen näkökulmasta

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen luento-, verkko- ja seminaariopetukseen ja kirjallisuuden suorittaminen. Arviointi asteikolla 1 – 5.

Opiskelumateriaali

Opintojakson alussa ilmoitettava materiaali.

Moduuli 5 TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOPINNOT 10 OP

08KÄTU KÄYTÄNTÖTUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa suunnitella tutkimus- ja kehittämisprosessin sekä hallitsee sen toteuttamisen eri vaiheet
- perehtyy sosiaalialan työelämälähtöisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusteisiin
- laajentaa näkemystään käytäntötutkimuksen metodologisista ja eettisistä kysymyksistä
- hallitsee tieteellisen viestinnän ja osaa esittää ja argumentoida kehittämis- ja tutkimushankkeita
- hyödyntää sosiaalialan kehittäjänä taitojaan työelämäverkostoissa

Sisältö

- projektin, tutkimuksen ja kehittämistyön eri vaiheet
- käytäntötutkimuksen metodologia
- tutkijan ja kehittäjän metodologiset valinnat ja eettiset kysymykset
- tieteellinen viestintä

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, oppimistehtävä, seminaarityöskentely.

Arviointi: hylätty, 1-5.

Opiskelumateriaali

Engeström, Y. 2002. Kehittävä työntutkimus: perusteita, tuloksia ja haasteita. 3.painos. Hallinnon kehittämiskeskus. Helsinki.

Hallamaa, J. & Launis, V. & Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.) 2006. Etiikkaa ihmistieteille. Tietolipas 211. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

Heikkinen, H. L.T., Rovio E. & Syrjäälä L. (toim.) 2006. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Kansanvalistusseura. Helsinki.

Montigny de, Gerald 2008. Ethnometodology for Social Work. Qualitative Social Work (6)1, 95–120.

Satka, M. & Karvinen-Niinikoski, S. & Nylund M. & Hoikkala S. 2005. Sosiaalityön käytäntö-tutkimus. Palmenia-kustannus. Helsinki.

Muu materiaali ilmoitetaan myöhemmin

08MENETELMÄ MENETELMÄOPINNOT 5 OP

Osaamistavoitteet ja opiskelumateriaali

Opiskelija

- hallitsee tutkimuksellisen kehittämishankkeen toteuttamiseen vaadittavat teoreettiset tiedot ja taidot
- osaa erilaisia menetelmällisiä ratkaisuja ja aineiston analysointitapoja sekä löytää kehittämishankkeeseensa tarkoituksenmukaisen ja perustellun toteutustavan

Suoritustapa ja arviointi

Opiskelija perehtyy valitsemaansa käytäntötutkimus- tai kehittämiskirjallisuuteen oman opinnäytetyön toteutustapaan liittyen. Kirjallisuus sovitaan vastuuopettajan kanssa opiskelijan opinnäytetyön mukaisesti. Suorituksena on kirjallinen tuotos.

OPINNÄYTETYÖ 30 OP

Opinnäytetyöt ovat työelämää palvelevia tutkimus- kehittämis- ja projektitöitä, joilla on selkeästi käytäntöön soveltava luonne ja aluekehitystä tukeva tehtävä. Opinnäytetyöhön liittyy tutkimustiedon soveltamista, ilmiöiden käsitteellistämistä ja arviointia sekä valittujen menetelmien käyttöä työstä nousevien ongelmien ratkaisemiseksi. Kehittämiskumppanuuteen perustuvassa oppimis- ja opinnäytetyöprosessissa opiskelija soveltaa kehittyvää asiantuntijuuttaan oman tai jonkin muun työyhteisön kehittämistarpeisiin. Opiskelija toteuttaa opinnäytetyön yhteistyössä työyhteisön kanssa, jolloin opiskelija saa valmiuksia kehittämisprosessin suunnitteluun, ohjaukseen, toteutukseen ja arviointiin.

Osaamistavoitteet ja sisältö

Opiskelija osaa hyödyntää lasten ja nuorten hyvinvoinnin alueella tutkittua tietoa sosiaalialan työn kehittämiseksi. Opiskelija osaa soveltaa toimintatutkimusta tai muuta kehittämismuotoista tutkimuksellista toimintatapaa sosiaalialan työn kehittämiseen liittyvissä hankkeissa. Opinnäytetyön tehnyt opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa, arvioida, raportoida ja esittää tutkimuksellisen kehittämishankkeen.

Suoritustapa

Tutkimuksellisen kehittämishankkeen suunnittelu, toteutus, arviointi ja raportointi. Osallistuminen tutkimusseminaareihin opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa.

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 10 op

LIITE 1.

Taulukko 1.Sosionomi (YAMK) Arenen ECTS-suosituksen mukaisesti

	EQF		ECTS
tiedot	pitkälle erikoistuneet ja omaperäisen ajattelun mahdollistavat tiedot, jotka vastaavat osittain työ- tai opintoalan kärkeosaamista	itsensä kehittäminen	osaa monipuolisesti ja systemaattisesti arvioida omaa osaamistaan ja asiantuntijuuttaan sekä määrittellä osaamisensa kehittämistarpeita; kykenee jatkuvaan oppimiseen sekä ymmärtää ja ohjaa tavoitteellisesti omaa oppimisprosessiaan; kykenee yhdessä oppimiseen ja opitun jakamiseen erilaisissa asiantuntijayhteisöissä; kykenee toimimaan aloitteellisesti sekä ennakoimaan muutoksia ja muutostarpeita; osaa suunnitella, organisoida ja kehittää omaa toimintaansa
	kriittinen tietoisuus alan ja eri alojen rajapintojen tietoihin liittyvistä kysymyksistä	eettinen osaaminen	osaa soveltaa oman alansa arvoperustaa ja ammatteettisia periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä; ottaa vastuun omasta toiminnastaan ja toimii sovitujen toimintatapojen mukaisesti; osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita omassa toiminnassaan ja tuntee organisaationsa yhteiskuntavastuun; osaa ottaa huomioon toiminnassaan ja tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmat
taidot	erikoistuneet ongelmanratkaisutaidot, joita tarvitaan tutkimuksessa ja/tai innovaatiotoiminnassa uuden tiedon ja toimintatapojen kehittämiseen ja eri alojen tietojen yhdistämiseen	viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen	kykenee toisten kuuntelemiseen sekä asioiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen esittämiseen erilaisille kohderyhmille; osaa toimia erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa sekä osaa organisoida ja luoda ammatillisia verkostoja; ymmärtää ryhmä- ja tiimityöskentelyn periaatteet ja osaa työskennellä yhdessä toisten kanssa monialaisissa työryhmissä sekä johtaa niitä; osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa omassa työssään
pätevyys	kyky johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja vaikeasti ennakoitavissa ja uutta strategista lähestymistapaa vaativissa työ- ja opiskeluympäristöissä	kehittämistoiminnan osaaminen	osaa hankkia ja käsitellä oman asiantuntijuusalueen ja lähialueiden tietoa sekä kykenee kriittiseen tiedon arviointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä uuden tiedon luomiseen; hallitsee tutkimus- ja kehittämistoiminnan menetelmiä sekä osaa itsenäisesti toteuttaa alaa kehittäviä tutkimus- ja kehittämishankkeita; tuntee projektitoiminnan osa-alueet, osaa toimia projektitehtä-

			vissä ja johtaa niitä; toimii aloitteellisesti ja kehittävästi työtavan mukaisesti sekä osaa käynnistää ja toteuttaa muutosprosesseja; kykenee luovaan ja innovatiiviseen ongelmanratkaisuun ja päätöksentekoon työssään; osaa käynnistää kannattavia ja asiakaslähtöisiä kehittämistoimintoja; osaa ohjata ja kouluttaa toisia
	kyky ottaa vastuuta ryhmien ammatillisen osaamisen ja työkäytäntöjen kehittämistä ja/tai toiminnan strategisesta arvioinnista	organisaatio- ja yhteiskunta-osaaminen	tuntee oman alansa organisaatioiden yhteiskunnallis-taloudellisia yhteyksiä; tuntee ja osaa hyödyntää yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia; tuntee työelämän toimintakulttuuria ja kykenee osallistumaan organisaatioiden toiminnan koordinointiin, kehittämiseen ja johtamiseen; osaa arvioida työyhteisöjen toimintaa sekä suunnitella, organisoida ja kehittää toimintaa työelämän muuttuvissa tilanteissa; kykenee hahmottamaan laajoja kokonaisuuksia ja asioiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä kykenee toimimaan rajallisen tiedon pohjalta monialaista osaamista vaativissa tilanteissa
		kansainvälisyys-osaaminen	omaa oman alan työtehtävissä ja niissä kehityksessä tarvittavan yhden tai kahden vieraan kielen suullisen ja kirjallisen taidon; ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee toimimaan kansainvälisessä työ- ja toimintaympäristössä; osaa soveltaa oman alansa kansainvälistä tietoa ja osaamista; omaa yleiskuvan ammatillisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä kansainvälisessä toimintaympäristössä

YHTEYSTIEDOT

Lahden ammattikorkeakoulu
 Sosiaali- ja terveystieteiden
 Hoitajankatu 3
 15850 Lahti
 puh. 03 828 19 (vaihde)
 faksi 03 828 2715

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@lamk.fi

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA (YAMK)

Tutorit:

Minna Saarinen, yliopettaja, sosiaali- ja terveystieteiden
 puh. 044 708 0589

Riitta Laakso, lehtori
 puh. 044 708 0415

Ryhmäsi tunnus on:

08SOS09Y

Opintotoimisto:

Outi Kylliäinen, opintosuhteiden
 puh. 03 828 2744